

Handläggare
Helene Mårtenson
Telefon: 08-508 08 789

Till
Kungsholmens stadsdelsnämnd

Remiss Mer relevant än någonsin. Biblioteksplan för Stockholms stad 2022-2025, KS 2021/850

Underrubrik

Förslag till beslut

Stadsdelsnämnden överlämnar tjänsteutlåtandet som svar på remissen.

Sammanfattning

Förvaltningen har fått *Biblioteksplan för Stockholms stad 2022-2025* för yttrande. Planen, som formulerar fem strategiska förflyttningar för biblioteksverksamheten de kommande åren, siktar på att biblioteken ska bidra till en stad som är världsledande i att leva upp till mänskliga rättigheter och barnrätt. Mångfald, innovationer, nytänkande och tillgänglighet är ledord. Uppdraget formuleras i bibliotekslagen; prioriterade målgrupper är personer med funktionsnedsättning, nationella minoriteter, personer med annat modersmål än svenska samt barn och ungdomar. Detta står förvaltningen helt bakom.

Förvaltningen vill dock påpeka att gruppen äldre (personer över 65 år) inte nämns i biblioteksplanen och här bör förtydliganden göras eftersom gruppen äldre finns inom kommunens verksamhet. Stadens ambitioner i *Handlingsplanen för äldrevänlig stad* betonar att Stockholms äldre ska vara delaktiga och ha inflytande i hur utvecklingsarbetet stärks och utvecklas.

Biblioteksplanen betonar bibliotekens viktiga roll inom hållbarhet. Förvaltningen föreslår att den starka dimension av hållbarhet som finns inneboende i bibliotekets verksamhet och i biblioteksplanen tydliggörs genom kopplingar i planen till de olika målen i Agenda 2030, och att detta även inkluderar miljömålen.

Bakgrund

Biblioteksplan 2022-2025 föreslår riktningen för bibliotekets roll de kommande fyra åren där biblioteken ska bidra till en stad som är världsledande i att leva upp till mänskliga rättigheter och barnrätt. Planen beskriver bibliotekens roll i Stockholm, där det samhällsviktiga uppdraget, det litterära ekosystemet, den oberoende platsen och samverkan är centrala.

Mångfald, innovationer, nytänkande och tillgänglighet är ledord. Uppdraget formuleras i bibliotekslagen, och prioriterade målgrupper är personer med funktionsnedsättning, nationella minoriteter, personer med annat modersmål än svenska samt barn och ungdomar.

Till grund för planen har en bred datainsamling och workshops gjorts med deltagande från användare, icke-användare, medarbetare, samarbetspartners, och andra samhällsaktörer. Kulturnämndens funktionshinderråd, bokcirklar med olika inriktning och åldersspann, barn och ungdomar i olika konstellationer samt företrädare för de nationella minoriteterna har också deltagit. En större datainsamling har även gjorts via Stockholms stadsbiblioteks sociala medier, där frågan ”Vad betyder biblioteket för dig?” ställdes, och drygt 700 svar inkom. Samma fråga har ställts via mail till ett stort antal företrädare för olika delar av samhället.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom äldreomsorgen, förskolan, socialtjänsten och ur ett hållbarhetsperspektiv i relation till Agenda 2030.

Ärendet

En analys av den stora datamängden har gjorts av en projektgrupp, som har arbetat fram fem strategiska förflyttningar för biblioteksverksamheten de kommande åren.

De fem strategiska förflyttningarna är

Från bokryggar till levande litteratur

En tredjedel av böckerna lånas endast ut ett fåtal gånger, ibland inte alls, under sin livstid på biblioteket. Därför är förslaget att samlingen lyfts och synliggörs så att användarna kan ha tillgång till den.

Från bibliotekens bestånd till stockholmarnas samling

Stockholmarna är rörliga och lånar böcker på ett bibliotek men lämnar tillbaka dem på ett annat. Varje dag förflyttas tusentals böcker mellan de olika biblioteken i Stockholm. Därför är förslaget att gå från många lokala biblioteksbestånd till ett Stockholms-gemensamt bestånd genom en modern logistikkedja.

Från kopieringsrum till samhällsuppdrag

Den viktiga medborgarservicen är en bärande del av bibliotekets sätt att arbeta med det lagstadgade uppdraget om bildning, informationsteknik och demokrati. Därför är förslaget att säkerställa medborgarservice och demokratisk samhällsvägledning inom biblioteket, samt att utveckla innehållet i takt med förändringar i samhället. Detta genomförs bland annat genom samarbete med stadsdelar, näringsliv och civilsamhälle

Från biblioteket mitt i byn till bibliotek i hela staden

Bibliotekets uppdrag är idag bredare än det som går att inrymma i de mindre lokala biblioteken. Platsen kommer fortsatt att spela en avgörande roll för biblioteksverksamheten. Därför behövs, vid sidan av de lokala biblioteken i stadens olika delar, ett antal, större biblioteksnoder med uppgift att erbjuda hela bibliotekets utbud och möjligheter. Planen tydliggör en ambition att etablera ett nodbibliotek i varje stadsdelsområde som ett komplement till de lokala biblioteken

Från erbjudande till inbjudande

En strategisk förflyttning är att gå från erbjudandet i fokus till upplevelsen i fokus. Detta görs genom förbättrade möjligheter till medskapande för bibliotekets användare, genom ett tydligt värdskap och ett välkomnande bemötande, attraktiva och moderna digitala tjänster, metodiskt trygghetsskapande arbete och genom nödvändiga rumsliga förbättringar och välkomnande entréer.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Målgruppen äldre

Förvaltningen stöder prioriteringen av målgrupper enligt bibliotekslagen: personer med funktionsnedsättning, nationella minoriteter, personer med annat modersmål än svenska samt barn och ungdomar. Utöver dessa målgrupper finns också definierat att biblioteks-verksamheten ska finnas tillgänglig för *alla* och vara anpassade till användarnas behov.

Gruppen äldre (personer över 65 år) nämns inte i biblioteksplanen och här bör förtydliganden göras eftersom gruppen äldre finns inom kommunens verksamhet. Stadens ambitioner i Handlingsplanen för äldrevänlig stad betonar att Stockholms äldre ska vara delaktiga och ha inflytande i hur utvecklingsarbetet stärks och utvecklas.

Gruppen äldre är stor och komplex men det finns målgrupper inom gruppen äldre som har tydliga behov som att bryta ofrivillig ensamhet och isolering och öka psykiska välmående och det särskilt för äldre män. Förvaltningen anser att det bör förtydligas hur viktig samverkan är mellan och inom kommunen för att nå och erbjuda aktiviteter för äldre med för att förebygga och motverka ovan beskrivna behov. Biblioteken bör utvecklas till en fysisk mötesplats för äldre särskilt med tanke på hur situationen har varit för gruppen under pandemin. Särskilda insatser bör göras och erbjudas.

Inom gruppen äldre, liksom inom andra grupper, förekommer digitalt utanförskap där biblioteken också kan spela en mycket viktig roll.

Hållbarhet

Biblioteksplanen betonar på sidan 9 bibliotekens viktiga roll inom hållbarhet med tonvikt på dess roll som informations- och kulturbärare, och dess många samlingspunkter. Planen lyfter också att dagens viktiga frågor är hållbarheten, demokratin, barnens rättigheter och allas rätt till deltagande; och att ”samhälls-omvälvningarna har aldrig varit så komplexa men ändå så tydligt formulerade som i Agenda 2030:s 17 hållbarhetsmål”.

Förvaltningen föreslår att den starka dimension av hållbarhet som finns inneboende i bibliotekets verksamhet, och som också framgår av planen, tydliggörs genom kopplingar i texten till de olika målen i Agenda 2030, inklusive miljömålen. Detta gäller i synnerhet mål 11 Hållbara städer och samhällen, mål 12 Hållbar konsumtion och produktion, mål 13 Bekämpa klimatförändringarna; men även mål 6 Rent vatten och sanitet för alla, mål 7 Hållbar energi för alla och mål 15 Ekosystem och biologisk mångfald.

Genom det hållbarhetsarbete som görs på biblioteken finns en stor potential att ge medborgarna inspiration och kunskap. På så sätt tydliggörs också att staden och biblioteken aktivt arbetar mot och med klimatförändringarna, till exempel genom målet *En fossilfri organisation* i stadens miljöprogram, som anger att Stockholms stad som organisation ska gå före i klimatarbetet och vara fossilfri senast 2030.

Ann-Christine Hansson
Stadsdelsdirektör

Catharina Liljedahl
Avdelningschef
Ekonomiavdelningen

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Ann-Christine Hansson, Stadsdelsdirektör	2021-09-14
Catharina Liljedahl, Avdelningschef ekonomiavdelningen	2021-09-13